Studijska knjižnica
Mirana Jarca-Novo
mesto na Dol.

NOVICE

LETO V. - št. 31 | V KOČEVJU, DNE 30. JULIJA 1960 | Cena 15 din

Zborovanja, štafete, spomini...

»Danes praznujemo 19. obletnico ljudske vstaje širom Slovenije. Tudi na našem področju je ljudstvo masovno pokazalo tedanjemu italijanskemu okupatorju, da ne želi biti hlapec. Komunistična partija, edina politična sila, je znala mobilizirati poštene ljudi za borbo proti okupatorju...«

LEPO USPELA ZBOROVANJA V POČASTITEV 22. JULIJA V SODRAŽICI, RIBNICI IN GRČARICAH — PREHODNI POKAL ZB NOV OBČINE RIBNICA JE OSVOJILO TVD PARTIZAN — ZAKLJUČEK TEKA ŠTAFET IN PROSLAVE DNEVA VSTAJE JE BIL V GRČARICAH.

Na trgu v Sodražici je bilo zbrano na proslavi precej ljudi. V lahnem vetriču vihrajo zastave. Povsod vidiš slavnostno razpoloženje. Danes je 22. julij — praznik slovenskega naroda... Ljudje prisluhnejo besedam podpredsednika ObLO Daneta Samsa:

»Naši ljudje so v vse večjem številu odhajali v partizane... Okupator je divjal in požigal domačije, ubijal je naše najboljše sinove in hčere. Naše ljudi je pošiljal v zloglasna taborišča, z vsemi mogočimi sredstvi je hotel preprečiti razširitev ljudske revolucije, toda vse zaman...«

Kmalu po 9. uri so krenile na dolgi tek proti Ribnici in Grčaricam ekipe, katere so sestavljali pripadniki Partizana, JLA, Ljudske mladine, pionirji, Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev in predvojaške vzgoje. Že takoj v začetku se je razvnel boj med tekmovalci Partizana in JLA. Pri prvih km so bili slednji v vodstvu, potem pa se je obrnilo... V Ribnico je prva prišla štafeta Partizana, za njo štafeta JLA itd.

V Ribnici so pripravili štafetam lep sprejem. Na trgu je bilo zbrano veliko ljudi. Bil je lep pogled na številne zastave in na ljudi... Na častni tribuni so bili zbrani predstavniki političnih organizacij in ObLO na čelu s predsednikom ObLO Stanetom Goršičem in predsednikom Obč. odbora SZDL Francem Debeljakom. V imenu političnih organizacij je začel zborovanje Alojz Petek, o dnevu vstaje in pomenu tega praznika pa je govoril predsednik Občinskega odbora ZROP, Janez Pirkar. Med drugim je dejal:

»Naši spomeniki in muzeji, naše spominske proslave naj odkrivajo naši mladi generaciji vseh dežel, kam je mogel v dvajsetem stoletju zavesti človeka fašizem, ki je gojil blazne ideje o veličini enega naroda na račun drugih, ki je podpihoval mladino in ji vcepljal brezobzirnost do sočloveka, ki je naravnost gojil idejo in oblike uničenja naših narodov...«

Po krajšem postanku v Ribnici so odšle štafete skozi vasice proti Grčaricam. V tej vasi so bili zbrani prebivalci na slavnostnem prostoru precej časa pred proslavo. Grčarice z novim kulturnim domom so bile za to priliko lepo urejene. Številne zastave so pripovedovale, da partizanske Grčarice še posebno lepo slavijo Dan vstaje. Bil je lep dan, kot naročen, smo slišali med pogovori ljudi.

Štafete in goste iz Ribnice, ki so prišli z avtomobili v ta lepi kraj, so domačini lepo sprejeli. Pred kulturni domom je bila lepo okrašena tribuna. Na tribuni so bili zbrani predstavniki občinskih in krajevnih organizacij. V imenu množičnih organizacij Grčaric je odprl zborovanje Mirko Oražem. Potem je predsednik ObLO, Stane Goršič, govoril o velikem dogodku pred 19. leti, ko so počili prvi partizanski streli proti okupatorju in je bil s tem dan znak za splošen upor proti sovražnikom. Govoril je tudi o vlogi Jugoslavije, ki jo ima v svetu:

»Današnja pomembna vloga Jugoslavije v svetu pa ni samo posledica herojstva naših partizanskih borcev, herojstva naših internirancev v vseh ječah Evrope. Jugoslavija lahko odigrava samostojno in aktivno vlogo v mednarodnih odnosih prav zaradi tega, ker gradi svojo moč na socialističnem družbenem sistemu...«

Potem so bili objavljeni rezultati štafetnega teka za pokal Zveze borcev. Prvo mesto je dosegla ekipa Partizana s časom 67,50, drugo ekipa JLA (čas 67,56), tretje ekipa LMS, četrto pionirji, peto ZROP in šesto mesto ekipa predvojaške vzgoje. Zmagovalna ekipa je prejela lep prehodni pokal. Predsednik Obč. odbora SZDL Franc Debeljak je ob tej priliki dejal, naj bi štafetni tek, ki sta ga organizirala Zveza borcev in Socialistična zveza, postal tradicionalen.

Zatem je predsednik krajevnega odbora Zveze borcev Franc Šega odkril spomenik 17 padlim vaščanom v NOV in potem v krajšem govoru obudil spomine na težke dni narodnoosvobodilne vojne. Poudaril je, da sta v tem slavnem boju doprinesli lep delež tudi vasi Grčarice in Grčarske Ravne. Potem je v imenu organizacije ZB izročil spominsko ploščo v varstvo staremu borcu in aktivistu Ivanu Grivcu. Ta se je zahvalil za zaupanje in med drugim dejal, da je treba izročila iz NOV prenašati na mladino...

Po slovesnosti so člani Avto-moto društva odšli v Jelenov žleb in tam pred spomenikom junaškim borcem pred znanim breznom položili lep venec.

V Grčaricah je bilo na praznik res lepo. Srečali so se stari znanci iz vojnih dni in podoživljali dogodke iz dni NOB. Videli smo tudi partizanske matere, ki so bile v družbi z borci in z njimi obujale spomine na težko prehojeno pot.

Poskočne melodije so razvnemale plesalce, na vseh obrazih je žarelo veselje. Ko so dolge sence iz tihih gozdov Velike gore zavile v noč ribniške vasice, so se ljudje razšli na svoje domove. Slavje bo vsem udeležencem ostalo v lepem spominu.

Zborovanja v Grčaricah se je udeležilo veliko ljudi

V Grčaricah je ob odkritju spominske plošče 17 padlim vaščanom govoril predsednik ObLO Ribnica, Stane Goršič

5-letni plan

Na zadnji seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Ribnica so imeli precej obširen dnevni red. Seji sta prisostvovala in sodelovala v razpravi sekretar Obč. komit. ZK Ivan Fajdiga in predsednik Obč. odbora SZDL Franc Debeljak. Seja je bila pestra in zanimiva po svoji tematiki. Najprej so bili odborniki seznanjeni z načelno problematiko 5 letnega plana gospodarskega razvoja komune (obširneje bomo poročali v prihodnji številki). V razpravi o teh vprašanjih smo slišali nekaj konkretnih predlogov, ki naj bi bili vnešeni v plan. Odborniki ljudskega odbora naj na terenu razpravljajo med volivci kaj vse naj bi zajemal petletni plan razvoja v občini... Ljudje naj povedo svoja mnenja, dajo naj predloge... tako bo ljudem, ki bodo sestavljali plan olajšano delo. V jeseni bodo zbori volivcev, ki bodo razpravljali o vseh konkretnih stvareh.

Zanimiva je bila razprava o odmeri dohodnine od zgradb za leto 1960. Uveden je bil nov davek — hišnina od stanovanjskih zgradb. Zgradbe so razdelili na tri kategorije in sprejeli odlok o višini davka. Tako bodo lastniki stanovanj, čigar hiše bodo uvrščene v I. kategorijo plačali 5.625 din davka, za II. kategorijo (teh bo največ) 3.000 din, III. kategorij pa 1.125 din. Plačilu tega davka bodo izvzeti lastniki novih zgradb, čigar starost ne presega 25 let, ter lastniki zgradb, ki so v slabem stanju in nimajo osnovnih pogojev za prebivanje v njih. Odlok velja od 1. januarja 1960 dalje.

Ker bo treba hiše oceniti — razvrstiti v kategorije, so imenovali posebno komisijo, ki bo opravila svoje delo s pomočjo in sodelovanjem občinskih odbornikov v teh dneh.

Povedati je treba, da se bodo sredstva, zbrana od tega davka — hišnin, uporabila izključno v domači občini za gradnjo stanovanj.

Oba zbora sta sprejela tudi odlok o višini dnevnic za uradna potovanja, nadomestila za ločeno življenje in kilometrine uslužbencev ObLO, občinskih zavodov in občinskih organizacij ter odlok o sejemskem redu na sejmih za živino v občini Ribnica.

V nadaljevanju seje so se dalj časa zadržali v razpravi po poročilu komisije za industrijo in obrt o problemih suhe robe, trgovanja s temi artikli in drugem. Predlagano je bilo, da je treba ribniško suho robo zaščititi s posebnim zaščitnim znakom. Vsa prodaja suhe robe naj bi šla preko podjetja »Suha roba« v Sodražici. Podjetje pa bo moralo poskrbeti, da bo zajelo ves odkup. Pri »Suhi robi« v Sodražici naj bi deloval posvetovalni organ iz predstavnikov izdelovalcev suhe robe, da bi tako skupno usmerjali proizvodnjo teh artiklov. Podjetje naj bi organiziralo tudi delavnico, kjer bi izdelovali suho robo, to pa zaradi tega, da bi bili izdelki bolj enotni.

Doslej se je dogajalo in se še dogaja, da razni prekupčevalci iz južnih krajev naše države kupujejo pri izdelovalcih obodi, sita in drugo. Tako gre nekontrolirano precej neobdavčene robe. Od takega trgovanja ima občina samo škodo.

Razpravljali so tudi o zdomarjih, ki hodijo v Avstrijo. Na seji so bili odborniki mnenja, naj bi naša oblastva »avstrijskim zdomarjem« tudi za naprej izdajala potna dovoljenja.

Po temeljiti razpravi o prometu s suho robo in suhi robi na sploh, so sklenili, da bodo na prihodnji seji sprejeli odlok, ki bo urejal in spravil v red trgovanje in druge probleme suhe robe.

Dokler ne bodo zaživele melioracijske skupnosti v Sodražici in Ribnici, ne moremo pričakovati tudi nadaljevanja regulacijskih del potoka Bistrica. Nerazumljiv je odpor kmetovalcev na prizadetem področju, da bi podpisali pristopno izjavo za članstvo v melioracijski skupnosti. O teh stvareh so na seji precej obširno razpravljali.

Na seji so sprejeli in potrdili nekatere spremembe na nižje organiziranih šolah, določili nova območja krajevnih odborov (dosedaj jih je bilo 30, po novem pa 17), nekaterim gospodarskim organizacijam izdali garancijo za posojila. Na koncu seje so rešili še več zadev. Za v. d. ravnatelja osemletke v Ribnici je bil imenovan Dušan Lavrič. Ker odhaja dosedanji direktor »Gradbenika« tov. Hren v pokoj, so imenovali za novega direktorja tega podjetja ing. Jožeta Knola. Nadalje so izvolili novega predsednika Sveta za družbeni plan in finance, komisijo za narodno obrambo, imenovali nov upravni odbor Lekarne, mandatno dobo UO Zdravstvenega doma pa podaljšali za eno leto. Izvolili so tudi člane potrošniškega sveta pri obratu družbene prehrane.

IN HIŠNINE na seji ObLO Ribnica

Proslava v Bosljivi loki

V nedeljo, 24. julija je bila v Bosljivi loki lepa proslava, katere se je udeležilo okrog 400 ljudi iz bližnje in daljnje okolice. Tega dne so odkrili v tem kraju spominsko ploščo padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja.

V dolini Kolpe in Čabranke se je začelo narodnoosvobodilno gibanje že v letu 1941, naslednje leto pa se je razplamtelo z vso silo. Leta 1942 se je borba proti okupatorju tako razplamtela, da je bil sovražnik prisiljen postaviti močne in utrjene postojanke v Bosljivi loki, Osilnici Plešcih in drugje. Sovražnik je kontroliral vse vasi na tem območju. Zaradi tega in peščice domačih izdajalcev je bilo politično delo otežkočeno. Kljub temu pa so bili tajni sestanki, prebivalci so s hrano podpirali partizanske edinice itd.

Partizanske enote so v letu 1942 izvršile vrsto napadov na sovražne postojanke, tako na Bosljivo loko, Osilnico, Sela, Plešce in druge. Julija in avgusta 1942 je dolina pretrpela največje strahote. Podivjani okupator je zbral ogromno vojaško silo in z njo moril, požigal in trpinčil, kar mu je prišlo v roke... Gorele so vasi, fašisti so ubijali ne glede na starost. Tako so med drugim ubili 7 let starega dečka Vinka Kalčiča in 74 letnega Obranoviča. Pod fašističnimi kroglami so umirali prebivalci iz Papežev, Žurg, Bezgarjev, Belice, Čačiča, Osilnice.

Med ljudmi je še vedno živo v spominu strahotno mučenje Zvonka Pojeta in dveh tovarišev, katere so Italijani križali na osnovni šoli v Papežih. Veliko ljudi, predvsem žena in otrok, se je nahajalo v taboriščih smrti Trevizi, na Rabu, Padovi, Gonarsu, Dachau in drugje.

Na zborovanju sta govorila predstavnik krajevne organizacije Zveze borcev NOV ter predsednik Občinskega odbora SZDL Kočevje Miro Hegler. Tovariš Hegler je v daljšem govoru obudil spomine na slavne dni osvobodilnega boja, govoril je o zunanje političnih dogajanjih, gospodarskih vprašanjih ter domači problematiki v komuni.

Spomenik Borisu Kidriču

Ljubljana in vsa Slovenija se je na predvečer praznika Dneva vstaje slovenskega ljudstva poklonila spominu svojega velikega sina Borisa Kidriča. V mestu, kjer je preživel mladost in kjer je nastopil svojo herojsko revolucionarno pot, so na trgu med Erjavčevo in Prešernovo cesto odkrili veličasten spomenik revolucionarju, graditelju in mislecu Borisu Kidriču... Svečanosti se je udeležilo okrog 15.000 ljudi, prisotni pa so bili tudi Edvard Kardelj in drugi naši politični voditelji. Spomine na prve dni naše revolucionarne borbe in z njo nerazdružljivo povezano delo Borisa Kidriča, je v svojem govoru obudil sekretar Centralnega komiteja ZK Slovenije, Miha Marinko, ki je spomenik tudi odkril. Delo Borisa Kidriča, predsednika prve slovenske vlade in enega naših največjih borcev za delavske pravice in osvoboditev, ki je začrtalo neizbrisne brazde v povojno graditev, pa bo naše ljudstvo nadaljevalo in vsak uspeh bo dokazoval hvaležnost do njega, ki je polagal temelje...

Deseti Gorenjski sejem

Deseti jubilejni Gorenjski sejem turizma in široke potrošnje v Kranju je bil svečano odprt 29. julija. Na tem sejmu sodeluje 233 gospodarskih organizacij s področja industrije za široko potrošnjo, turizma, gostinstva, obrti in veletrgovine. V primeri s preteklim letom se je število razstavljalcev povečalo za 30 %.

Na tem sejmu sodelujejo prvič letos tudi Turistične zveze BiH, Makedonije in Srbije z več podjetji. Letošnji sejem zavzema res velik obseg, saj sodeluje samo na sejmu tekstilnega blaga 42 podjetij. Prodaja izdelkov za široko potrošnjo bo letos zelo razširjena. Potrošniki bodo lahko kupili montažne stanovanjske hiše in montažne weekend hišice, šotorske opreme, avtomobile, motorna kolesa, elektrotehnične izdelke, tekstilno blago vseh vrst itd.

PO SVETU

◆ Kongo je še vedno v središču pozornosti v svetu. V deželo še vedno prihajajo mednarodne sile OZN, ki imajo nalogo skrbeti za red v Kongu. Sedaj se nahaja v Kongu okrog 9.000 vojakov Združenih narodov. Iz več dežel pošiljajo v Kongo tehnično pomoč, ki jo ta dežela nujno potrebuje. V Kongu se še vedno nahajajo enote belgijske vojske, kar je največja ovira za ureditev stanja v tej mali državi. Kongoški premier Lumumba, ki se mudi na obisku v ZDA, je na neki tiskovni konferenci v palači OZN izjavil, da v Kongu ne bo moč vzpostaviti miru toliko časa, dokler se belgijske čete ne bodo umaknile.

◆ Na zahtevo Sovjetske zveze se je sestal Varnostni svet OZN. Razpravljal je o sovjetskih obtožbah zaradi kršitve sovjetskega zračnega prostora po ameriških letalih. Kakor je znano, so Rusi 1. julija sestrelili ameriško letalo »RB-47«, ki je po trditvah Sovjetske zveze kršilo sovjetski zračni prostor in je imelo vohunsko nalogo. Predstavnika ZDA in SZ sta vsak s svojimi argumenti dokazovala stvari po svoje; Amerikanec je trdil, da letalo ni letelo nad sovjetskim zračnim prostorom in je z ostrimi besedami obsodil sovjetsko akcijo, sovjetski predstavnik pa je trdil, da je letalo kršilo sovjetske meje in zračni prostor in s tem zakrivilo agresivno dejanje.

◆ Za predsednico nove vlade na Ceylonu so izvolili Sirimavo Bandaranaike, vdovo pokojnega predsednika ceylonske vlade, ki je lani umrl na posledicah atentata. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da vodi krmilo vlade ženska. Predsednica vlade pa je obenem tudi minister za zunanje zadeve in obrambni minister. Vsekakor bo zavzel na Cejlonu nov veter, saj ima Stranka svobode, ki jo je ustanovil mož sedanje predsednice vlade, nad polovico poslanskih sedežev v parlamentu. Stranka svobode je na volitvah 20. julija zmagala s precejšnjo premočjo nad svojimi nasprotniki.

◆ V Budimpešti zaseda Vzhodnoevropski svet za ekonomsko pomoč. Na zasedanju sodelujejo vladne delegacije iz vseh evropskih dežel socialističnega tabora. Razpravljajo predvsem o kmetijstvu, strojni in lahki industriji, gradbeništvu in koordinaciji perspektivnih načrtov.

◆ Sovjetski premier Hruščev je poslal predsednikoma vlad Velike Britanije in Kanade poslanici, posvečeni razorožitvenemu problemu. Hruščev predlaga, da bi vključili v dnevni red prihodnjega jesenskega zasedanja Generalne skupščine OZN vprašanje v zvezi z razorožitvijo.

◆ Iranski šah je izjavil, da bo njegova dežela navezala diplomatske odnose z Izraelom. V arabskih deželah vlada zaradi tega razočaranje in razburjenje. Kakor vemo, vlada med Arabci in Izraelom hudo nesoglasje.

◆ Na Kubi so slovesno proslavili obletnico revolucije — 26. julij.

DAN GROZE - 31. JULIJ 1942

In prišel je strašen vihar, kakršnega niso pomnili niti najstarejši, zamajala se je zemlja in zaječala, nebo so prekrili temni oblaki, izpod katerih je često priplavala smrt in prekrivala s svojim hladnim plaščem staro in mlado, moške in ženske, brez izbire; ljudje pa so v smrtni grozi trepetali in se skušali rešiti, vendar zaman; padali so, najboljši sinovi domovine, zvesti in pogumni v boju s tisočglavo pošastjo, v boju s sovražnikom, v vojni ... To je bila vojna! Nikomur ni prizanesla, niti sključenim starčkom, niti dojenčkom in še nerojenim otrokom ... Bila je vojna, brezobzirna in krvava ...

Divjala je tudi po Loškem potoku, ki je za osvoboditev prispeval velike materialne in človeške žrtve. Prav gotovo pa je bil za prebivalce vasi v Loškem potoku najgroznejši in najbolj krvavi dan 31. julija 1942. leta. V spomin na tisti dan smrti so proglasili 31. julij za krajevni praznik ...

Že 30. julija so Italijani z močno kanonado najavili svoj prihod, ofenzivo. Ves dan so prihajale dolge kolone vozil do zob oboroženih vojakov. Utaborili so se na vzpetinah okrog vasi, ponoči pa so z izdajalskim župnikom kovali temne načrte za naslednji dan, za moritev. Vso noč so ljudje trepetali v svojih domovih in čakali, kaj bo drugi dan ... In rodilo se je sončno in soparno jutro, zadnje za marsikaterega Potočana. Pridrveli so fašisti, se razkropili po vaseh in domovih in pričeli z aretacijami. Najprej so aretirali štiri učitelje: Ladislava Čuka, Janeza Benediča, Pavla Šilovinca in Antona Dorerja ... Odgnali so jih v Mrtaloz, odjeknila je kratka salva, štiri človeška telesa so se stresla, zvila, glave so klonile v smrtnem krču ... To je bila smrt ...!

Nato so krvniki prijeli pri Beli vodi Valentonove: Jožeta, Antona in Ivana, ter Gregčeve: Franceta, Jožeta in Slavka Umorili so jih v gozdu Mušnevcu. Rešil se je samo Valentinov Ivan, ki je kasneje pripovedoval:

»Res, pravi čudež je bil takrat, da sem se rešil! Sedeli smo v krogu, obkoljeni od fašistov in čakali smrti. Jama je bila že skopana, samo postavili bi nas in nas postrelili ... Kako je bilo takrat, ne vem, tudi ne bi znal opisati občutkov, ki so me obhajali. Vsi smo gledali v tla, iz oči pa nam je sijala groza, strah pred smrtjo! Italijanski oficir je kadil in se brezbrižno oziral po gozdu in po nas, vojaki pa so se pomenkovali, nas gledali in čakali povelja ... Šepnil sem bratu, da bom skušal pobegniti; če me ubijejo, ne bom izgubil nič, mogoče pa se bom tudi rešil ... Tedaj je oficir odvrgel ogorek, ga poteptal in dal s tem znak za pričetek tragedije. Skoči, sem si dejal, sedaj ali nikoli ... Planil sem, preskočil hlod, podrl vojaka in že sem bil izven obroča. Nato pa sem bežal, bežal. Najprej je bilo vse tiho, nato pa so

In memoriam

31. JULIJ — DAN GROZE V LOŠKEM POTOKU — Z LEPIM, SONČNIM JUTROM SE JE RODILO ZLO — OGNJENI ZUBLJI NAD TRAVNIKOM — IZDAJALSKI ŽUPNIK PRAVHAR — SMRT UČITELJEV — KRI V MRTALOZU, MUŠNEVCU, SODOLU — IZ KREMPLJEV SMRTI V SVOBODO — OČIVIDEC POKOLA PRIPOVEDUJE.

zapeli streli. Vendar me niso dosegli ... Ves sem bil napet, mišice so mi delovale kot jeklo, vse misli so mi bile usmerjene v beg, srce pa sem imel tako trdo, da ga menda tudi krogla ne bi prebila ... Dolgo sem bežal, ko pa sem obnemogel, sem splezal na drevo. Čez dolgo časa so prišli za menoj, potem ko so ostale pobili, jaz pa sem jih opazoval z drevesa, ko so me iskali ...«

Nad vasmi je letal italijanski avion, fašisti pa so požigali vse, kar je bilo količkaj sumljivo. Po gozdovih so gorele barake, zgorela je Bela voda, okrog Travnika pa so sklenili tesen obroč. Razkropili so se po hišah in hlevih, odganjali živino in ljudi. Vse moške, ki so jih v vasi dobili, so odgnali na Opaldarjev vrt, kjer so jih 40 odbrali. Talci ... Nekaj so jih vklenili in jih odgnali na Ravnice pod Mušnevec, kjer je padel italijanski oficir. Tu so jih razdelili na dve skupini. Osemnajst fantov in mož, med temi štiri neznane, so odpeljali v Sodol, kraj smrti, groze in trepeta ... Pod večer so zopet zapeli streli pušk in mitraljezov, odprle so se smrtne rane, kri je poškropila rodno grudo, na kateri so trpini živeli, jo obdelovali in zanjo umrli ... Vendar krvnikom to še ni bilo dovolj! S svojimi krvavimi rokami so ponesli v Travnik ogenj, ki je kmalu objel 105 hiš in preko 120 gospodarskih poslopij. Ognjeni zublji so se dvignili visoko pod nebo in osvetljevali dolino prav do gozdov, v katerih so trepetali skriti vaščani. Vsako reševanje bi bilo brezplodno ...

In še pripoved Jožeta Vesela, ki je bil tudi določen za talca ...

»Tisto leto sem izpolnil šestnajsto leto, vendar se še precej natančno spominjam tistih krvavih dogodkov. Bil sem skojevec in z nekaterimi vrstniki smo že pridno pomagali partizanom in terencem. Tisto dopoldne smo sedeli na domačem vrtu in opazovali divjanje fašistov. Dva moja sorodnika so odgnali fašisti, z njimi pa je bil civilist s polhovko. To je bil menda izdajalec, ki je trgoval s človeškimi življenji ... Pričeli so obkoljevati vas, mi pa smo jih gledali, ko so pred gostilno nakladali na avtomobil krsto z ubitim oficirjem ... Prišli so Italijani in me z gluhim očetom in drugimi vaščani odpeljali na Opaldarjev vrt, kjer je bilo že veliko ljudi. Pričeli so nas deliti na več skupin. V tretji skupini smo bili Levstek iz Dedneka, Ludvik Lavrič, Ivan Bartol, Ivan Tanko in jaz ... Kmalu so nekatere spustili domov, ostale pa so nas odgnali na Ravnice, kjer smo morali dolgo čakati. Med tem se je z italijanskim avtomobilom pripeljal župnik Pravhar in kmalu zopet odšel. Na Ravnici so nas zopet prebrali v tri skupine. Osemnajst so jih odpeljali v Sodol, na morišče ... Ko so ognjeni plameni zajeli Travnik, ko sta se pod nebo dvignila krik in jok pogorelcev in sirot, so v Sodolu padli streli. Vsi smo vedeli, kaj to pomeni! Smrt ... Smrt se je plazila okrog nas. Trepetali smo v grozi in čakali, da nas odvedejo v klavnico ...

Tam smo ostali vso noč ... Nato so ostale spustili domov, mene pa so pridržali. Odpeljali so me na morišče in me zasliševali, da bi kaj zvedeli o partizanih. Težki so bili tisti trenutek, za mladega fanta, vendar me je pogled na padle, na njihova zvita, v smrtni grozi spačena telesa, na osteklenele oči, iz katerih je še po smrti sijalo sovraštvo in klicalo po maščevanju, navdajal s pogumom. Postal sem trd in molčal ... Zvezanega so me gnali k jami, na hrbtu sem čutil mrzlo cev mitraljeza, spremljal pa me je odurni glas izpraševalca-izdajalca s polhovko: »Kdo je prekopal cesto? Kje so partizani? Poznaš ljudi v Lazcu?« Odkimaval sem ...

Medtem so pripeljali še dva partizana in eno partizanko, ki so jih ujeli v Mušnevcu. Mučili so jih. Eden mi je dal za spomin 50-dinarski kovanec in nož, svojega imena pa ni povedal. Nasmehnil se mi je in dejal: »Kaj boš, saj vidiš, kam gremo vsi!« — Na Ravnicah so me zopet zasliševali. Izdajalec s polhovko me je nagovarjal, naj prestopim k njim. Njega so poslali Italijani k partizanom vohunit ...

Drugi dan dopoldne so me spustili. Vrnil sem se domov, na pogorišče. Povsod so bile same ruševine in saje, marsikje pa se je še vedno kadilo ...«

Tako je bilo takrat! Okupator, misleč, da je uničil partizane, je odvihral, iz gozdov in iz podzemlja pa so se na porušene domove vrnili marljivi ljudje. Po težki preizkušnji so samo stisnili zobe in pesti in še bolj prijeli za delo ... Krvni davek, ki ga je moral plačati Loški potok za osvoboditev, je velik, vendar vse bridkosti teh junaških, žilavih ljudi niso strle ... Borili so se še naprej, pogumno, z zavestjo, da gradijo na ruševinah starega novo, svetlejše življenje ... In ta borba je bila težka in krvava, vendar rezultat ni izostal ...

F. Grivec

CESTA

LIVOLD—STARA CERKEV

O gradnji in renoviranju ceste od Škofljice do Broda na Kolpi smo že večkrat pisali. Pred leti so že asfaltirali cesto od Žlebiča do Dolenje vasi, pa tudi za ostali del so načrti v glavnem že pripravljeni. Najbolj problematičen odsek ceste je bil sedaj med Staro cerkvijo in Livoldom, zato so ga letos pričeli urejevati. Z gradnjo so pričeli že spomladi, gotovi pa bodo verjetno v enem mesecu (razen stranskih priključkov).

Asfaltiranje ceste investira Uprava za ceste LRS, dela pa izvaja podjetje Slovenija ceste. Za gradnjo je potrebnih okrog 85 milijonov dinarjev, doslej pa so porabili približno 50 milijonov.

Trasa, na kateri delajo letos, je dolga 7.230 metrov, cesta pa bo, ko bo asfaltirana, poleg avtoceste ena najboljših na Dolenjskem ...

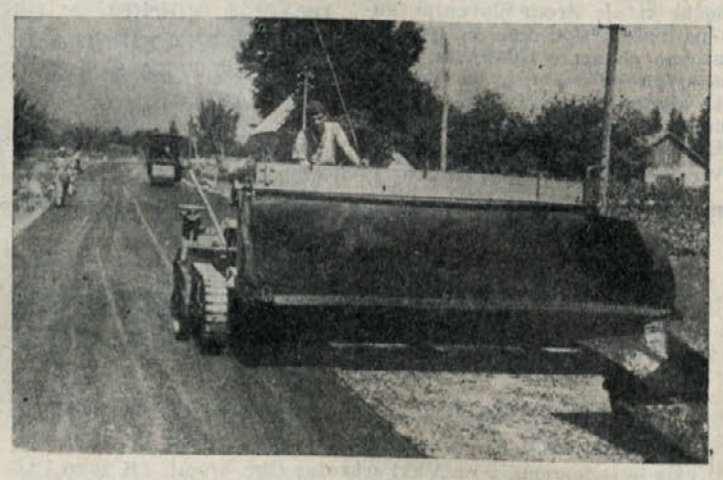

Cesto proti Livoldu so pred dnevi že pričeli asfaltirati; finišer, ki polaga asfaltno plast, se vedno bolj bliža Livoldu. Graditelji predvidevajo, da bo ta del ceste najkasneje v treh tednih gotov, nato pa se bodo preselili na drugo stran Kočevja, proti Stari cerkvi. Pri Stari cerkvi, predvsem pri Bregu, bodo morali opraviti precej korektur. Ovinke bodo nekoliko zravnali in zmanjšali klance. Ponekod bo cesta znižana ali zvišana za 80 do 100 centimetrov, kar znaša okrog 2.500 kubičnih metrov nakopane zemlje ...

Nova cesta bo za naše kraje zelo pomembna, saj je znano, da je vožnja z avtobusom do Ljubljane za potnike prava muka. Lahko pa tudi pričakujemo, da bo potem, ko bo cesta gotova, prihajalo k nam veliko več turistov ... Graditelji predvidevajo, da bo vsa cesta asfaltirana v naslednjih petih letih, v kolikor bodo seveda dopuščala finančna sredstva ...

BOGATI DOBITKI

ŽREBANJA. GLAVNI DOBITEK MOPED. V NEDELJO VELIKO SLAVJE V SLOVENSKI VASI

Do zadnjega julija nameravajo delovni kolektivi zaključiti prostovoljno delovno akcijo pri izkopu vodovodnega kanala, ker bodo do tedaj obveze že opravljene in celo presežene. Za zaključek pa nameravajo izvesti večjo prostovoljno delovno akcijo. V nedeljo, 31. julija, bodo prostovoljci kopali kanal od Jasnice proti Blatam. Po končanem dopoldanskem delu prireja za vse člane Socialistične zveze, društev in ostalih organizacij NK Kočevje zabavo z bogatim srečolovom v Slovenski vasi, v neposredni bližini izvira. Ob tej priliki bodo predstavnikom delovnih kolektivov in mladinski delovni brigadi »Duško Remih« podelili za uspešno delo posebne diplome.

Organizatorji nedeljskega prostovoljnega dela pričakujejo, da se bo kopanja kanala udeležilo veliko število ljudi, zato prosijo vsa podjetja, naj svoje delavce opremijo s potrebnim orodjem, poskrbijo pa naj tudi za prevoz.

Avgusta bo pri gradnji vodovoda zopet sodelovala mladinska delovna brigada, ki je že formirana. 18 mladincev iz sedanje brigade je privolilo, da bodo ostali v brigadi še en mesec. Delati bodo pričeli 2. avgusta, brigada pa bo štela okrog 52 mladink in mladincev.

Pa še nekaj besed o nagradnem žrebanju. Za 100 dinarjev, kolikor stane srečka, boste lahko dobili:

MOPED COLIBRI, MOŠKO ALI ŽENSKO ŠPORTNO KOLO, RADIO UNIVERZAL, ELEKTRIČNI SOKOVNIK, FOTOAPARAT, PEKAČ UNIVERZAL, KUHALNIK, ELEKTRIČNI LIKALNIK, KUHINJSKO TEHTNICO IN ŠE 110 DRUGIH BOGATIH DOBITKOV V VREDNOSTI 800.000 DINARJEV.

Razstavljene dobitke si lahko ogledate v trgovini »Tehnika« v Kočevju.

Srečke so v prodaji v vseh trgovskih in gostinskih lokalih v Kočevju, na Rudniku, v Stari cerkvi, Dolenji vasi in Ribnici, lahko pa jih boste tudi kupili v nedeljo na prireditvi v Slovenski vasi.

Žrebanje bo združeno z veliko zabavno prireditvijo, zato pojdite v nedeljo vsi v Slovensko vas, kjer se boste razvedrili in se razveselili bogatega dobitka. Iz Kočevja v Slovensko vas in nazaj bodo brezplačno vozili avtomobili ...

Krajevni praznik v Dolenji vasi

Prvega avgusta praznujejo v Dolenji vasi krajevni praznik. Ta dan so si izbrali zato, ker so Italijani 1. avgusta 1942. leta na Jasnici ustrelili prve štiri talce, dva iz Dolenje vasi, enega iz Blat in enega iz Prigorice. Istočasno so fašisti odpeljali nad 60 ljudi v internacijo ... Pred dvema letoma so ob cesti na Jasnici postavili spomenik prvim štirim žrtvam, katerih grob še vedno ni znan.

Ker je 1. avgusta ponedeljek, bodo praznovali v nedeljo, 31. julija. Dopoldne bo v sejni dvorani na bivši občini slavnostna seja Krajevnega odbora, potem pa bodo položili na spomenik v Jasnici in na grobove padlih borcev v Prigorici vence.

V R E M E

Vremenoslovci pravijo, da bo do konca julija nestalno vreme s pogostimi padavinami, prvi dnevi avgusta pa bodo lepi in sončni. Vendar to ne bo dolgo trajalo. Nekako od 5. avgusta dalje bo vreme zopet nestalno in večkrat bo deževalo.

GOSTINSTVO *v pretresu*

V Kočevju je bila 20. julija konferenca poverjeništva ljubljanske Gostinske zbornice za področje bivšega okraja Kočevje. Iz poročila povzemamo nekaj najznačilnejših misli.

Do konca lanskega leta je poverjeništvo poslovalo za vse kraje bivšega kočevskega okraja, letos pa zajema le občini Kočevje in Ribnica. Poverjeništvo posluje na podlagi statuta Okrajne gostinske zbornice. V zadnjih dveh letih se je pokazala potreba in upravičenost obstoja poverjeništva, ker povezuje vse člane in omogoča ugodno sodelovanje z oblastnimi organi, posebno z občinami in političnimi ter družbenimi organizacijami. Poverjeništvo je tesno povezano z Gostinsko zbornico, prav tako pa tudi z ObLO. V zadnjem času se tudi poglablja stik s Turističnim društvom v Kočevju, kar je zelo pomembno za uspešno reševanje problematike v gostinstvu in turizmu.

Pred reorganizacijo občin je bilo na našem območju 89 gostinskih obratov. Od tega je bilo pet gostišč družbenih in gospodarskih organizacij, 14 gostišč na pravila, 58 zasebnih gostišč in 12 enot in obratov gostinskih podjetij. Po reorganizaciji občin je v Kočevski občini 38 gostišč, v ribniški pa 24. Letos so v Kočevju priključili k podjetju Pugled tri gostišča na pravila in eno podjetje. Tako posluje sedaj v Kočevju eno gostinsko podjetje s sedmimi poslovalnicami in eno podjetje, ki se bavi z družbeno prehrano. Restavracijske kapacitete obratov so zadovoljive, velik problem pa predstavlja pomanjkanje prostorov za družbeno prehrano v Kočevju, kjer se hrani dnevno okrog 800 abonentov s 1500 dnevnimi obroki. Nujno potrebna bi bila gradnja novega obrata za družbeno prehrano. Ta je sicer že v načrtu, vendar še ne bo tako kmalu gotov. V drugih krajih je prehrana abonentov zadovoljivo rešena.

Tudi s prenočninskimi kapacitetami so precejšnje težave. V kočevski občini je na razpolago skupno 35 sob z 81 posteljami, v Ribnici 9 sob z 12 posteljami, v bivši sodraški občini 11 sob s 96 ležišči (skupno s 70 ležišči na Travni gori), v Laščah so tri sobe s štirimi posteljami pri zasebnih gostilničarjih in v Dobrepolju pet sob z devetimi ležišči! Tako je bilo v preteklem letu v Kočevju 5.465 nočitev, v Ribnici 1.929, v Sodražici 1.258, v Laščah 14 in v Dobrepolju 127, skupno torej 8.799 nočitev. Od tega je bilo 359 tujcev. Vendar pa mora-

(Konec na 3. strani)

Uspešno delo

Pred kratkim je bil v Kočevju letni občni zbor LZ Kočevje, ki zavzema področje bivšega okraja. Občnega zbora so se udeležili delegati iz 13 lovskih družin, člani upravnega odbora Lovske zveze ter predstavnika Lovske zveze Slovenije in ObLO Kočevje. Iz obširne problematike o lovstvu, ki jo je podal na zboru predsednik LZ Kočevje Janez Lavrič in iz razprave po poročilu, bomo posredovali nekatere najpomembnejše značilnosti.

Lovska organizacija je naredila velik korak naprej. V preteklem letu so premagali osnovne težave, ko je ležalo delo na ramenih posameznikov. Sedaj je delo porazdeljeno na vso lovsko družino. Kljub še nekaterim pomanjkljivostim je UO Lovske zveze svojo nalogo v redu izvrševal.

Trofeje dokazujejo, da je bilo lansko leto uspešno »lovsko leto«. Naši lovci sorazmerno malo grešijo pri odstrelu divjadi. Uplenjeno je bilo 314 srnjakov, 18 jelenov itd.

Lovski izpiti so pokazali, da imamo dovolj lovskega naraščaja, vendar pa kandidati premalo poznajo divjad in revirje. V bodoče bodo morali zajemati izpiti več praktičnega znanja, pa tudi kriterij pri izpraševanju bo moral biti strožji.

Lovske družine z Lovsko zvezo Kočevje predstavljajo močno organizacijo. Vseh družin je 16, ki štejejo 428 članov. Lovišča merijo skupno 70.020 ha površine.

Lovske družine so danes dosti boljše zrele, kot pa so bile še pred leti. Sposobne so, da živijo lastno življenje in tudi gospodariti znajo. Zato pa neposredno vodenje organizacije in gospodarstva LD od zgoraj ni več potrebno. Obstoječi zakoniti predpisi, predvsem pa veljavna pravila in pravilniki lovskih organizacij, so do znatne mere zastareli. Potrebno bo razmišljati na preureditev predvsem pravil in pravilnikov tako, da bodo nekatere pristojnosti prišle na LD, dočim naj bi ostali višji lovski forumi predvsem strokovni, koordinacijski in okvirno regulativni forumi.

Izdelava lovskega katastra je terjala veliko dela. Člani komisije so obšli vse meje na področju Lovske zveze, vse meje markirali, opisali in točno vrisali v karto. Delo je bilo opravljeno vestno in natančno. Z novim lovskim katastrom so rešena številna vprašanja glede meja lovišč posameznih lovskih družin itd.

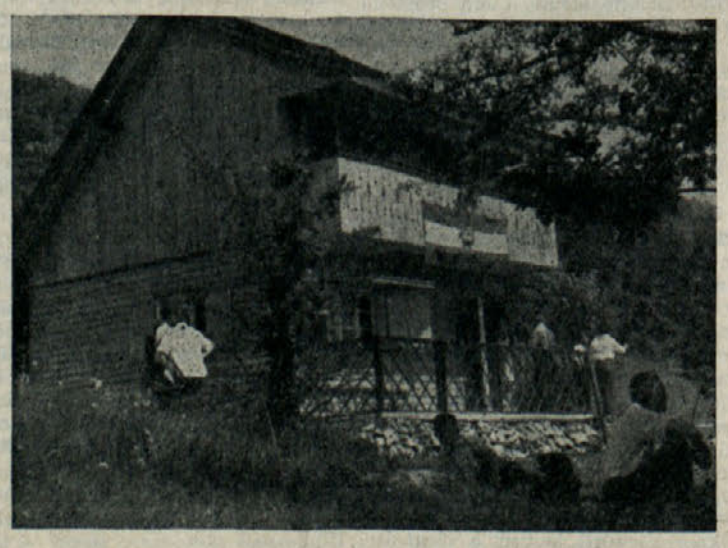

Nova lovska koča na »Šobi« je ponos lovcev

Lovski turizem je razmeroma še mlada panoga, njegov začetek sega šele v leto 1957. Od takrat pa do danes se je lovski turizem pri nas že močno razmahnil in se bo, kot kažejo vsi znaki, še nadalje razvijal. Sorazmerno s porastom lovskega turizma so rasli tudi dohodki družin. Lovski turizem je prinesel lani (brez dveh uplenjenih medvedov) 1 milijon 107 tisoč deviznih dinarjev. To nam potrjuje, da bo treba to vrsto turizma podpirati in razvijati, saj ima od tega korist vsa naša skupnost.

Divjačina dela kmetovalcem precejšnjo škodo — lansko leto so jo samo divje svinje in medvedi povzročili za 645.000 din. Po daljši razpravi je sprejel občni zbor sklep, da naj LD škodo po divjadi plača v celoti iz svoje blagajne in takoj po izvršeni oceniti. Sprejeli so tudi sklep, da se pri LZ ustanovi fond, iz katerega bi se črpala sredstva za pomoč LD v primeru, če le-ta ne bi mogla plačati povzročene škode.

Lovci so se pogovorili tudi o drugih stvareh, ki so življenjskega pomena za njihovo delo. Pomemben je bil sklep da naj se sodelovanje med Lovskimi družinami še nadalje izboljša.

Iz vsega kar je bilo poročano in povedano v razpravi si lahko ustvarimo sodbo, da predstavlja lovska organizacija močno in disciplinirano celoto. V tem je treba tudi iskati uspehe njihovega dela. Uspehi njihovega dela so med drugim vidni tudi v novih lovskih kočah, ki so zrasle v glavnem z njihovim lastnim trudom.

Na kraju so izvolili nov 18 članski UO, nadzorni odbor ter disciplinsko in arbitražno razsodišče. Za novega predsednika UO Lovske zveze Kočevje je bil izvoljen Tone Ožbolt iz Kočevja.

naših lovcev

GOSTINSTVO v pretresu

(Nadaljevanje z 2. strani)

mo upoštevati, da se število turistov veča iz leta v leto. Pomanjkanje ležišč naj bi se v doglednem času rešilo tudi tako, da bi imeli pri otvoritvi novih gostišč prednost tisti privatniki, ki bi imeli v gostilni tudi kakšno prenočišče, sobe pa bi bilo treba dobiti tudi pri privatnikih.

V vseh občinah je finančni uspeh v povprečju narastel lansko leto za 11 %. V Kočevju se je dvignil za 13 %, v Ribnici za 14 %, v Laščah za 6 % in v Dobrepolju za 10 %. Promet je v primerjavi z letom 1958 padel samo v občini Sodražica, 76,4 % prometa je bilo ustvarjenega v družbenem sektorju...

Po strukturi količinskega prometa pijač zavzema še vedno prvo mesto vino, ki ga je bilo lansko leto v primeri z letom 1958 prodanega nad 80 tisoč litrov več. Močno je narasla tudi potrošnja piva, potrošnja brezalkoholnih pijač pa se je dvignila za 11 %.

V gostinskih obratih družbenega sektorja je bilo v vseh petih občinah na koncu lanskega leta zaposlenih skupno 123 gostinskih delavcev. Vendar moramo ugotoviti, da sestav kvalificiranega kadra ni preveč zadovoljiv, ker je procent nekvalificiranih še vedno zelo velik. Pomanjkanje kadra v gostinstvu bi se rešilo le tako, da bodo podjetja sama vzgajala ljudi.

Lansko leto je bilo tudi opaziti večji porast investicij v gostinstvu. Občina Kočevje je prispevala iz investicijskega sklada štiri milijone za adaptacijo obratov, hotel Pugled pa je dobil iz okrajnega investicijskega sklada dva in pol milijona dinarjev. Obrati v drugih občinah niso dobili nobenih sredstev in so lokale popravljali le z lastnim denarjem. Gostinsko podjetje v Ribnici je vložilo celo svoja sredstva za ureditev bifeja v gradu. Tako so lansko leto vložili v občini Kočevje za opremo in objekte osem in pol milijonov dinarjev, v Ribnici pa 774 tisoč dinarjev. V privatnem sektorju so lansko leto investirali v vseh petih občinah skoraj tri milijone tri sto tisoč dinarjev.

Poročilo je govorilo tudi o razvoju turizma v naših krajih. Na Kočevskem so perspektive za razvoj turizma zelo ugodne (ribolov v dolini Kolpe, lov v bujnih kočevskih gozdovih, izletništvo na Travno goro, Grmado, Kostel, v kraje, znane iz NOB itd.) Tudi turizmu bo treba posvetiti še večjo skrb...

Kočevska mladina na letovanju

Tudi letos je Svet za socialno varstvo pri Občinskem ljudskem odboru Kočevje organiziral zdravstvena počitniška letovanja. V ta namen je dal ObLO tudi 1 milijon 500 tisoč din. Letovanja so organizirana takole:

V Šiljevici ob morju je letovalo 40 predšolskih otrok, 83 šoloobveznih otrok bo letovalo v Fažani pri Puli, 160 pa v Fari in Dolu ob Kolpi. Prve izmene bodo kmalu zaključile z letovanjem in se vrnile domov.

Otroci, ki so na letovanju, se zelo dobro počutijo. Vodstvo, ki ima na skrbi letovanje otrok, se trudi, da bi bilo otrokom v vsem ustreženo. Vzgojitelji se trudijo, da bi bili otroci v času letovanja čim bolj zadovoljni.

Otroci so bili pred odhodom na letovanje zdravstveno pregledani. Na podlagi pregledov so odšli na letovanje v kraje, ki so za otrokovo zdravljenje najbolj primerni. Zgrešeno je mnenje nekaterih staršev, ki so trdili, da kolonije v Fari in Dolu ob Kolpi niso primerne za njihove otroke in so govorili: »Če bo šel k morju, dam otroka, sicer pa ne.« Zdravnik pač najbolj ve, kakšen zrak in klima sta potrebna otroku, da se bo zdravstveno opomogel.

Da je življenje tudi v »domačih« kolonijah lepo, se lahko vsakdo sam prepriča. Da se otroci na letovanju dobro počutijo, potrjuje njihovo veselo razpoloženje. Sonce, voda, zrak in seveda okusna hrana bodo povzročili, da se bodo otroci vrnili na svoje domove zdravi in spočiti. Prepričani smo, da jih bodo starši zelo veseli...

OBJAVA

Po sklepu občnega zbora in upravnega odbora Vodne skupnosti Kočevje-Ribnica se od 1. julija 1960 dalje zviša vodarina pri pavšalnem mesečnem plačevanju za gospodinjstva in privatne potrošnike od dosedanjih 40 din na 50 din mesečno na osebo.

UPRAVA VODNE SKUPNOSTI

Razpis štipendij

Na podlagi Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ št. 32/55) in sklepa Komisije za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru Kočevje ter Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list LRS št. 26/55) razpisuje Svet za šolstvo pri ObLO Kočevje sledeča štipendijska mesta:

8 UČITELJEV — študij na učiteljišču,
2 VZGOJITELJA — študij na srednji vzgojiteljski šoli,
1 PROFESOR matematike in fizike — študij na univerzi,
1 PREDMETNI UČITELJ matematike in fizike — študij na Višji pedagoški šoli,
1 KNJIŽNIČAR — študij na višji knjižničarski šoli,
1 PROFESOR ali PREDMETNI UČITELJ za glasbo in petje — študij na glasbeni akademiji ali višji pedagoški šoli,
1 PROFESOR ali PREDMETNI UČITELJ slovenščine — študij na univerzi ali višji pedagoški šoli,
1 PREDMETNI UČITELJ ali PROFESOR za nemščino — študij na univerzi ali višji pedagoški šoli,
2 PREDMETNA UČITELJA za tehnično vzgojo, študij na višji pedagoški šoli,
2 PREDMETNI UČITELJICI za gospodinjski pouk — študij na višji šoli v Grobljah,
2 MEDICINSKI SESTRI — študij na srednji medicinski šoli,
2 MEDICINSKI SESTRI — študij na višji medicinski šoli,
1 ZDRAVNIK splošnega zdravilstva — študij na medicinski fakulteti,
1 ZOBOZDRAVNIK — študij na stomatološki fakulteti,
2 EKONOMISTA — študij na srednji ekonomski šoli,
2 mesta za študij na višji upravni šoli,
2 mesta na administrativni šoli,
2 mesta na srednji tehnični šoli za kemijo,
2 mesta v kemolaborantski šoli v Rušah,
1 INŽENIR kemije — kemičnotehnološka fakulteta,
3 mesta za sociologijo — študij na fakulteti,
1 mesto za študij na gradbeni fakulteti.

Višina štipendije bo določena po socialnem stanju prosilca. Otroci PB in ŽFT, kakor prosilci s področja občine Kočevje, imajo v razpisu prednost.

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE PRI ObLO KOČEVJE

ZANIMIVOSTI

100 MRTVIH NA DAN

Lansko leto je izgubilo v ZDA pri prometnih nesrečah okrog 38.000 ljudi življenje. To je več kot 100 smrtnih primerov dnevno. Pri prometnih nesrečah je bilo poškodovano 1,400.000 ljudi. Verjetno ne bo letos glede prometnih nesreč nič na boljšem ?

● BOLEČINE PREGANJA Z GLASBO

Neki domiselni angleški zdravnik preganja svojim pacientom bolečine z — glasbo. Predno prične z zdravljenjem, natakne pacientom na ušesa slušalke. Jakost tona se lahko regulira z malim gumbom. Prvi, ki so se podvrgli temu eksperimentu, trdijo, da niso ob spremljavi glasbe čutili niti najhujših bolečin. Vredno je posnemati posebno pri zobozdravnikih!!

● VSAK DAN 250 MILIJONOV DNEVNIKOV

Po poročilu UNESCO izhaja na svetu 8000 dnevnikov s skupno naklado 250 milijonov izvodov. Največ je jutranjikov in sicer dve tretjini. Vseh periodičnih publikacij (vštevši tednike in mesečnike) je 30.000. Podatki nam povedo, da na tisoč prebivalcev Zemlje odpade 91 izvodov. Najvišjo naklado imajo dnevniki v Evropi in sicer približno polovico vseh izvodov.

Na vsem svetu je 9000 radijskih oddajnikov in 335 milijonov radijskih sprejemnikov. Razvoj radia pa je precej neenakomeren. V Severni Ameriki in Evropi je skupno 60 odstotkov oddajnikov in 80 odstotkov sprejemnikov, medtem ko več kot polovica prebivalcev sveta sploh nima možnosti, da bi radijski spored oddajala oziroma sprejemala.

● CIGARETE BREZ PAPIRJA NA ŠVEDSKEM

Na Švedskem prodajajo nove vrste cigaret. Razen posebnega filtra, ki vpija nevarni nikotin, švedske cigarete nimajo navadnih papirnih ovojev. Ker so rezultati poiskusov v raznih državah pokazali, da so tudi v papirju snovi, ki lahko povzročijo rak, je švedskim tehnologom uspelo predelati liste tobaka tako, da jih lahko uporabljajo namesto papirnatega ovoja. Na ta način lahko pokadimo novo cigareto do konca. Izdelovanje novih cigaret je celo cenejše od izdelovanja cigaret v navadnem papirnatem ovoju.

● V SOVJETSKI ZVEZI NAD 200 MILIJONOV PREBIVALCEV

Po zadnjem ljudskem štetju je v Sovjetski zvezi blizu 209 milijonov prebivalcev. Od tega je približno 115 milijonov žensk in 94 milijonov moških. V zadnjih 20 letih — od leta 1939 do 1959 — je kljub drugi svetovni vojni naraslo število prebivalcev za 9,5 odstotka. Od skupnega števila prebivalstva jih živi na podeželju 52 odstotkov, v mestih pa 48 odstotkov. Povprečna dosežena starost v tej deželi je 68 let.

OD TU IN TAM

V smislu Pravilnika o sprejemanju absolventov srednjih splošno izobraževalnih in strokovnih šol v učiteljsko službo (Uradni list LRS št. 13/56) in Objav Sveta za šolstvo LRS št. 2 — 1952 — razpisuje Svet za šolstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Kočevju

sprejem

6 absolventov gimnazij ali srednjih strokovnih šol v učiteljsko službo na področju občine Kočevje

2 absolventk gimnazij za sprejem v vzgojiteljsko službo v otroških vrtcih na področju občine Kočevje

Pogoji: Dopolnjeno 18. leto starosti, 2. spričevalo o zaključnem izpitu srednje šole, 3. telesna in duševna sposobnost za učiteljski poklic, 4. potrebne moralne in politične kvalifikacije

Prejemki so isti kakor učitelju pripravniku.

SVET ZA ŠOLSTVO — ObLO KOČEVJE

Nov servis stanovanjske skupnosti Kočevje - mesto

V sestavi stanovanjske skupnosti Kočevje-mesto bo s 1. avgustom pričel na Roški cesti 15 (v obnovljeni stavbi bivšega Tehno-servisa) poslovati novoustanovljeni Kolesarski servis.

Dejavnost tega servisa bo: popravila dvokoles in drobne ključavničarske usluge.

Ustanovitev tega servisa je narekovala potreba oziroma veliko povpraševanje po teh uslugah, predvsem v zadnjem času, ko je podjetje Ključavničarstvo Kočevje prenehalo opravljati te usluge.

Upamo, da bo s tem ustreženo vsem kolesarjem in ostalim koristnikom servisa.

Gibanje prebivalstva

KOSTEL

Umrla je Marinč Marija, roj. Mihelčič, kmetovalka iz Oskrda 2, stara 72 let.

OSILNICA

Rodila je Kovač Marija, gospodinja iz Osilnice 3 — dečka Vladimira.

PREDGRAD

Poročili so se: Mavrin Miroslav, kmetovalec iz Vimolja 9, star 25 let in Šterk Rozalija, delavka iz Vimolja 11, stara 18 let, Mihor Jože, mizar iz Kočevja, Podgorska 14, star 25 let in Šterk Angela, delavka iz Vimola 11, stara 21 let.

Rodila je Župan Marija, gospodinja iz Predgrada — deklico Nado.

Umrl je Šterk Jože, kmetovalec iz Predgrada 46, star 85 let.

RIBNICA

Poročila sta se Nikolić Todor, fototehnik iz Niša, Srbija in Tomšič Ljudmila, trgovska poslovodkinja iz Goriče vasi 1.

Rodila je Gornik Frančiška, gospodinja iz Jurjevice 16 — dečka Franceta.

Umrla je Petek Frančiška, roj. Šmalc, upokojenka iz Otavic 36, stara 81 let.

KOČEVJE

Rodila je Sapeta Marija, gospodinja iz Gornjih Ložin 9 — deklico Marinko.

Umrl je Strahovnik Martin, upokojenec iz Kočevja, Podgorska ulica 38.

KINO

JADRAN, KOČEVJE: od 29. do 31. julija jugoslovanski barvni cinemascopski film **»Beli satan«**, 31. julija in 1. avgusta franc. film **»Krojač za dame«**, od 2. do 4. avgusta ameriški barvni cinemascopski film **»Doktor brez dela«**.

SODRAŽICA: 30. in 31. julija francoski film **»Gervaise«**, 6. in 7. avgusta jugoslovanski film **»Lažni car«**.

LOŠKI POTOK: 31. julija ameriški barvni film **»Šilija v Afriki«**, 7. avgusta sovjetski film **»Rodil se je človek«**.

DOBREPOLJE: 30. in 31. julija ameriški barvni cinemascopski film **»Zeleni ogenj«**, 3. avgusta poljski film **»Kariera Nikodima Dizme«**, 6. in 7. avgusta francoski barvni film **»Francoski Kan-kan«**.

PONIKVE: 4. avgusta poljski film **»Kariera Nikodima Dizme«**.

VELIKE LAŠČE: 30. in 31. julija angleški film **»Tommy Still poje«**, 6. in 7. avgusta ameriški barvni film **»Med nebom in zemljo«**.

KOČEVSKA REKA: 30. in 31. julija **»Banda z Lavander Hilla«**, 3. avgusta francoski film **»Salemske čarovnice«**, 6. in 7. avgusta ameriški barvni film **»Tajinstveno močvirje«**.

PREDGRAD: 30. in 31. julija ameriški barvni film **»Gospodar Balantrea«**, 6. in 7. avgusta argentinski film **»Andaluzijska ljubezen«**.

BROD NA KOLPI: 30. in 31. julija mehiški film **»Nocoj bomo peli«**, 6. in 7. avgusta ameriški film **»Princ študent«**.

OSILNICA: 31. julija angleški film **»Pot v visoko družbo«**, 7. avgusta japonski film **»Vrata pekla«**.

RIBNICA: 30. in 31. julija mehiški film **»Umiram srečna«**, 6. in 7. avgusta jugoslovanski film **»Osma vrata«**.

SVOBODA, Rudnik: 30. in 31. julija jugoslovanski film **»Rafal v nebo«**, 6. in 7. avgusta angleški film **»Hamlet«**.

PRODAM

Prodam pet let starega konja in en voz (gumar, nosilnost do 4.000 kilogramov).

Antonič Jože, Livold 40

PREKLIC

Podpisana Janež Franc iz Goriče vasi 21 in Kromar Ivan iz Dolenje vasi se opravičujeta Šega Mariji iz Ribnice za žaljivo ravnanje z njo.

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Matija Cetinski. Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14 a, telefon uredništva in uprave 3-89. Naročnina je 500 din, polletna 250 din in jo je treba plačati v naprej. Za inozemstvo 1000 din oziroma 3 ameriške dolarje. Tekoči račun 600-713 pri Komunalni banki Ljubljana, podružnica za Kočevje

1-265

NE POZABITE

V dveh urah vam izdelam fotografije za legitimacije in potna dovoljenja.

Fotografiram doma, na vašem domu ali kjerkoli. Lepa slika vam je drag spomin. Če sami fotografirate, prinesite filme, da vam jih razvijem in izdelam fotografije.

Ne pozabite! Kadar želite fotografa, me kličite ob vsakem času.

Božič Albin, fotograf, Kočevje

VODNA SKUPNOST ZA VODNO PRESKRBO KOČEVJA IN RIBNICE V KOČEVJU

sprejme v službo

SPOSOBNEGA RAČUNOVODJO

Interesenti s kvalifikacijo naj se osebno predstavijo. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe najkasneje do 1. oktobra 1960.

UPRAVNI ODBOR VS

Nogomet v Osilnici

Osilnica : Plešce 4 : 1 (0 : 0)

V nedeljo so v Plešcih pri Osilnici odigrali povratno nogometno tekmo pionirski moštvi Osilnice in Plešc. — V prvem polčasu so se napadi obeh nasprotnikov menjavali. Osilničani so bili v premoči, srdito so oblegali vrata Plešc, toda žoga nikakor ni hotela obtičati v golu. Polčas se je končal neodločeno. Zato pa so v drugem polčasu Osilničani povsem zagospodarili na igrišču. Tekma je bila zelo razburljiva, saj so oboji srdito napadali in hoteli nasprotniku dati čim več golov. Toda kmalu se je pokazalo, da bo moštvo Osilnice dobilo. Proti koncu igre so Osilničani vodili že s 3 : 0. Rezultat se je kmalu povečal v korist igralcev Plešc, tekma pa se je zaključila s 4 : 1.

— LJUBEZNI ŠE NI KONEC

»Med vama je torej konec?«

»Še ne popolnoma. Ostal mi je dolžan še 10.000 din.«

OTROŠKA

»Jakec, te še zob boli?«

»Ne vem, ker sem ga pustil pri zdravniku!«

2

IRENA

FRANCE TRAMPUŠ

Prvo polletje smo zaključili s šolsko proslavo. Ravnateljica je pohvalila najboljše, med katerimi sva bila tudi Irena in jaz. Potem so sledile recitacije in pesmi. Profesor petja je dirigiral, Irena je spremljala šolski pevski zbor na klavirju. Tisto dopoldne sem videl in slišal le njo. Stal sem blizu klavirja in zamaknjen strmel v njene prste, ki so plesali po tipkah; zdelo se mi je, da slišim le klavir, glasovi zbora pa prihajajo nekje iz daljave. Nenadoma me je prešinila misel, da je Irena dobra, lepa. Prevzelo me je neznano, nedoločeno hrepenenje, imeti ob sebi to bitje, deliti z njim misli, razkriti mu vse, kar si želim, o čemer sanjam. Ta trenutek se mi je porodilo tisoč misli, ki so rasle in napolnjevale moj svet, da je bil bogat in svetal. S tem črnolasim, mirnim dekletom bi mogel, tako sem čutil takrat, doseči vso tisto srečo, o kateri sem s hrepenenjem bral v knjigah. Zbor je utihnil, sledilo je še nekaj taktov, ki jih je odigrala Irena na klavirju. Ti so me omamili.

Ko smo se razhajali, sem jo srečal med vrati. Zapenjala si je plašč.

»Lepo.« Eno samo besedo sem ji mogel reči. Nasmehnila se je in skomignila z rameni. Tega ne bom nikoli pozabil.

Kasneje sem o tem začetku mnogokrat premišljeval in si dopovedoval, da me je do tega privedlo branje romanov. Moja razgreta domišljija je iz njih spletla željo po ljubezni. Še bolj sem bral v tistih semestralnih počitnicah. Zame so bili to bolestni dnevi, ko sem doma begal od opravka k opravku, ko mi ni teknila jed, ko pozno v noč nisem mogel zaspati in ko sem se ponoči tolikokrat prebujal iz težkih sanj z eno samo mislijo: Irena.

V semestralnih počitnicah, ki so se neskončno vlekle, sem jo dvakrat bežno, od daleč videl.

Naše stanovanje je bilo blizu cerkve. Pogosto sem slišal njeno orglanje. Nekega nedeljskega jutra sem se zgodaj prebudil. Prisluhnil sem pesmi, ki je prihajala iz cerkve. Vstal sem in odprl okno. Čez noč je sneg pobelili cesto in strehe. Mesto je bilo mirno, na cesti ni bilo nikogar. Gazi v snegu so vodile proti cerkvi. Spet sem legel. K meni so prihajali zvoki orgel, ki jim je Irena izvabljala melodije starih cerkvenih pesmi. Poznal sem jih iz otroških let in občutil sem, kot da se vračam v tista leta med vojno.

Hladni zimski zrak, ki se je valil skozi odprto okno proti moji postelji in pesem sta me uspavala.

Nestrpno sem pričakoval prvi dan drugega polletja. Med prvimi sem bil v razredu. Ta dan Irene dolgo ni bilo, šele nekaj minut pred osmo je mirno, kot po navadi, prišla v razred, odložila aktovko na svoj prostor, slekla plašč in ga obesila. Razgledala se je po razredu, si popravila nekaj las za uho in začela pogovor z Nado. Zazvonilo je, a posedli smo šele, ko je stopila v razred profesorica. Spet se je začelo razlaganje, ponavljanje prejšnje snovi, branje ruskih lekcij, računanje pri tabli, fizikalni in kemijski poskusi. Pouk je stekel po starih kolesnicah. Občutil sem, da me vse te stvari manj zanimajo kot prej. Sedel sem v drugi klopi ob oknih in med urami sem lahko videl Ireno le, če sem se ozrl čisto nazaj. To sem mnogokrat napravil. Bil sem mlad, ves prevzet od misli nanjo, včasih je profesor sredi ure zame izginil; zasanjan sem bil, si slikal bodoče prizore z Ireno in bil neizmerno nesrečen, da ji tega, kar me pretresa, stiska in dela tako bednega, ne morem povedati. Razred navadno ni bil posebno topel, zato smo med odmori navadno vsi stekli k peči in si ob njej greli hrbte. Potrudil sem se, da sem bil prvi v bližini peči in sem se mogel postaviti za Irenin sedež. Včasih je obsedela in ponavljala iz zvezka. Takrat sem videl le njene rame, črne lase in svetlo, belo prečo. Kakor vsi drugi, sva tudi midva govorila o domačih in šolskih nalogah, o profesorjih in knjigah. O njih se je rada pogovarjala. Včasih sem začel pogovor prav s tem. Čutil sem, da ji je bilo prijetno, kadar je tekel pogovor o knjigah. Spoznal sem, da mnogo bere. Vse pogosteje sem jo ogovarjal. Spočetka sem bil plah, potem mi je zrasel pogum. V šoli sva se menila ob vsaki priložnosti, skoro vsak dan sem odkril kako njeno misel, ki me je navduševala in sem jo zvečer, sloneč nad zvezki in knjigami, dodal v svoji domišljiji k njeni podobi. Tako je rasla pred menoj popolna, nežna, vse razumevajoča Irena.

(Se nadaljuje)

»Potrebna nam je nova šola!«

Upravitelj osemletke v Velikih Laščah je Niko Valjavec. Ko sem bil pred kratkim tam, sem se oglasil tudi v šoli. V razgovoru z upraviteljem sem zvedel marsikaj zanimivega o šolah in šolstvu v tistih krajih, seznanil pa sem se tudi s precej težkimi šolskimi problemi.

Tov. Valjavec mi je pripovedoval, da skušajo šolstvo centralizirati. Vse okoliške šole so nižje organizirane. Učenci višjih razredov naj bi vsi hodili v šolo v Lašče, s čimer bi se dvignila tudi kvaliteta pouka. Sedaj že obiskujejo osemletko v Laščah učenci višjih razredov iz Dvorske vasi, delno iz Karlovice, Turjaka, Osolnika, Roba in letos tudi iz Krvave peči. Težava je predvsem v tem, ker so vasi zelo oddaljene, promet pa je mogoč samo iz Karlovške strani. S temi problemi se občinski svet za šolstvo že resno ukvarja. Nekateri starši skušajo rešiti to sami, tako da preko leta pošljejo otroke k znancem in sorodnikom v Lašče.

»Nujno pa bi potrebovali tudi novo šolsko poslopje. Sedanje je že staro, neprimerno in premajhno, predvsem, če upoštevamo, da bodo v bližnji bodočnosti hodili v našo šolo starejši otroci iz vseh okoliških vasi. Verjetno pa bomo morali še nekoliko potrpeti, kajti občinski perspektivni plan predvideva najprej gradnjo nove šole na Rakovniku, Igu in šele nato v Velikih Laščah!«

Najbolj slabo je doslej v Robu. Šola nikakor ni primerna za učilnico, pa tudi za učitelja ni primernega stanovanja. Prej je bila tam trioddelčna šola, sedaj pa je nastavljena samo ena učiteljica. Šoloobveznih otrok je 60—70!...

»Kakšen pa je bil šolski uspeh na koncu leta?«

»Uspeh je bil razmeroma dober, vendar bi lahko bil še boljši. Ker pa so kmečki otroci večinoma doma preobremenjeni s fizičnim delom, se ne morejo tako dobro učiti. V preteklem šolskem letu je obiskovalo šolo 294 otrok, 20 pa jih je bilo v otroškem vrtcu, ki tudi spada k šoli. V drugem, tretjem, četrtem, sedmem in osmem razredu je bil uspeh stoodstoten, prvi razred je izdelalo uspešno 97 odstotkov otrok, petega 92 odstotkov in šestega 98 odstotkov. Najslabši uspeh (mišljeni so tudi tisti, ki so napredovali v višji razred kljub eni ali dvema nezadostnima ocenama) je bil v petem razredu. To pa je povsem razumljivo. Na našo šolo je prišlo precej otrok v peti razred iz okoliških nižje organiziranih šol z različnim nivojem znanja. Nekateri so se zelo težko privadili na razredni pouk, na novi kraj in nove oblike in metode dela.«

Neka deklica je napravila peti razred že na domači nižje organizirani šoli, v šestega pa je prišla v Lašče. Med počitnicami je morala napraviti še dopolnilni izpit iz tujega jezika, sedaj pa je bila v razredu med najboljšimi učenci!

V šolo hodijo tudi iz zelo oddaljenih vasi. Nekateri imajo do šole tudi devet kilometrov. V šolo hodijo vsak dan peš, s kolesi ali z avtobusi. Da so nekateri teh učencev med najboljšimi v razredu, je vsekakor treba pohvaliti. Vendar ne samo učence, ampak tudi vzgojitelje in starše, ki so svojim otrokom pri učenju izdatno pomagali!

»Kako pa je z ostalo šolsko dejavnostjo, krožki, šolsko zadrugo itd.?«

»Za naše razmere je zelo razgibana. Na šoli smo imeli šahovski krožek, ki je zelo lepo delal, čeprav nimamo strokovnjakov, ki bi otroke učili. V tem letu smo ustanovili tudi šolsko zadrugo, ki je že prebrodila začetne težave — in uspela! Sestavili smo tudi mladinski pevski zbor, ki je zastopal rudniško občino na okrajni reviji šolskih pevskih zborov na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Dobili smo spominsko diplomo!«

Na šoli zaenkrat še ne primanjkuje učiteljev. V tem šolskem letu jih je bilo 13. Za dober šolski uspeh in za uspeh svobodnih aktivnosti so vsi vložili veliko truda, nekateri pa so se še posebej izkazali. Ena učiteljica je vodila kulturni klub. Priredili so precej zanimivih predavanj. Predavanj se je vedno udeležilo precej ljudi. Kulturni klub je delal ves čas do konca junija in je nujno potrebno, da se to delo jeseni nadaljuje...

»Ob koncu leta,« je pripovedoval tov. Valjavec, »je lepo uspela razstava izdelkov ročnih spretnosti in likovnega pouka, še prav posebno lepo pa smo proslavili Dan mladosti. Proslava je trajala dva dni. Organizirali smo oddajo Pokaži, kaj znaš, več športnih prireditev, parado z zelenim Jurijem, organizirali pa smo tudi samostojno lutkovno predstavo. Člani lutkovnega krožka so sami izdelali vse, vzgojiteljica pa je naredila lutke. — Otroci so sodelovali kljub oddaljenosti tudi pri vseh kulturnih prireditvah in proslavah. S tem pa je bil glavni cilj šole dosežen, tako da smo z uspehom lahko povsem zadovoljni. S temi oblikami dela med šolsko mladino moramo nadaljevati in uvesti v delo še nove metode...«

Šola je za sodelovanje v tekmovanju mladih zadružnikov dobila od Okrajne zadružne zveze sto tisoč dinarjev nagrade. S tem denarjem bodo opremili šolsko delavnico... Vsako leto za Novo leto tudi kupi šola kakšen praktičen pripomoček za učenje. Tako imajo že televizor, magnetofon, radio...

»Ali dela šolski odbor uspešno?«

»S šolskim odborom smo zadovoljni. Člani odbora tesno sodelujejo z učiteljskim zborom, prav tako pa smo tudi navezali tesne stike s starši. Zavedamo se, da ni odvisen učni uspeh samo od učiteljev in učencev, ampak tudi od staršev, njihovega razumevanja otrokovega duševnega razvoja. V vsakem razredu je treba z otrokom ravnati drugače, vsako leto so njegove umske sposobnosti večje, zato je treba človekovo osebnost oblikovati že v zgodnji mladosti. Vendar bi bil učitelj pri tem več ali manj brezmočen, pravi in največji vpliv nanj imajo starši. O vsem tem smo se pogovarjali na roditeljskih sestankih. — Odpravili smo formalnosti, kot so poročanje o otrokovem učnem uspehu in dosegli zelo lepe uspehe z razgovori s starši...«

Čas me je priganjal, zato sem se poslovil in zaželel ob slovesu upravitelju in vsem učiteljem v prihodnjem šolskem letu še več uspeha pri njihovem pedagoškem delu.

-vec

DOPOLNILO

Tovarišici Pavla in Karolina Rus iz Doma počitka v Ponikvah sta nam poslali dopis kot dopolnilo k reportaži, ki je bila objavljena v 29. številki »NOVIC« pod naslovom »Vsi so pomrli, ostal sem sam«. Med drugim navajata, da Amalija Rus ni njuna teta in da nista njuni nečakinji... Obe imata sorodnike in pet bratov, ki ju večkrat obiščejo. Obe prejemata družinsko invalidnino in doklade...

Toliko v dopolnitev in pojasnilo. Prav lepa hvala za pozdrave.

UREDNIŠTVO

Statistika brigade

Komandant brigade »Duška Remiha« Marjan Mrvar: »Do danes, 26. julija, smo skopali že 728 metrov vodovodnega kanala, do konca meseca, ko bo brigada odšla domov, pa bomo prišli verjetno do 900 metrov... V prejšnji dekadi — od 10. do 20. 7. — smo nakopali 781 kubičnih metrov zemlje, kar je za približno 260 kubikov več, kot v prvih desetih dneh. Normo smo prekoračili povprečno za 48 %, delali pa smo 1.740 ur...

V brigadi nas je sedaj s kuharico 43, povprečno pa nas dela vsak dan 33 do 35.«

Predavanja: Doslej so imeli 11 predavanj iz zdravstva, politike, tehnike in gospodarstva. Razen enega, so vsa predavanja pripravili brigadirji sami! Imeli so tudi tri **taborne ognje** s sporedom ter več kinopredstav. Za oba meseca imajo na programu 18 filmov. Filme si vedno ogleda tudi večje število vaščanov...

Brigadirji med prostim časom najraje igrajo odbojko

22. julija, za Dan vstaje, je odšla vsa brigada z avtobusom na izlet v Bazo 20 v Partizanskem Rogu. Z njimi je bil tudi Peter Šobar, ki jim je med potjo in na postankih pripovedoval spomine na vojno in razlagal različne znamenitosti. Na Jasnici so na spomenik prvim talcem iz Dolenje vasi položili venec. Vračali so se preko Dolenjskih Toplic, Žužemberka in Dobrepolja...

Brigadirji so že navezali tesne stike z dolenjevaško mladino. V nedeljo so odigrali z njimi nogometno tekmo... To nedeljo bodo dopoldne še delali, popoldne pa bodo odšli v Slovensko vas... V ponedeljek pride druga brigada, 18 brigadirjev pa bo ostalo še en mesec...

USTANOVILI SO MLADINSKI AKTIV

Pred kratkim so v Kovinskem podjetju v Ribnici ustanovili mladinski aktiv. Na ustanovnem sestanku je bil navzoč tudi predsednik Občinskega komiteja LMS Pavle Oven. Za predsednika mladinskega aktiva so izvolili Toneta Tomšiča.

Mladina Kovinskega podjetja je sprejela delovni program, v katerem je zapopadeno tudi prostovoljno delo. Mladina tega podjetja je že začela s prostovoljnim delom. Urejajo igrišče za odbojko in rokomet. V prvem tednu prostovoljnega dela je bilo opravljenih okrog 80 ur. Pri delu so se najbolj izkazali: Tone Tomšič, Andrej Gorše, Jože Tekavec, Franc Andoljšek in Marjan Andoljšek.

Tudi starejši člani kolektiva so pokazali zanimanje za prizadevanje mladih. Zato ima mladina še večjo korajžo za delo. Prav bi bilo, da bi bil mladinski aktiv v Kovinskem podjetju deležen vse pomoči Občinskega komiteja, da se bo aktiv v podjetju dobro uveljavil.

J. P.

LETOVANJE V AVSTRIJI

13. junija smo odpotovali na tritedensko letovanje v Avstrijo, v Seeboden. Iz Kočevja smo bili samo trije, dva iz Bračičeve šole in jaz iz Šeškove. Zbrali smo se v parku pred ljubljansko postajo in se kmalu nato odpeljali z vlakom proti meji. V Spitalu v Avstriji smo se presedli na avtobus.

Pred lepim domom v Seebodnu smo se ustavili in pri izstopu iz avtobusa so nas pozdravile upravnica doma in kuharice. Vodiči so nas porazdelili po sobah, nato pa smo šli k večerji. Mrak je že legal na zemljo, ko smo se utrujeni od dolge poti odpravili spat.

Naslednjega dne smo si ogledali majhno turistično mestece Seeboden, ki leži ob Millstättskem jezeru. Večkrat smo tudi hodili na izlete. Ogledali smo si tudi Celovec in Beljak.

Kolonijo je obiskal tudi jugoslovanski konzul v Avstriji... Tako so dnevi hitro minevali in kmalu smo se morali pripraviti na povratek v domovino..

Zelo smo hvaležni Društvu prijateljev mladine, ki nas je določilo za letovanje v Avstriji!

Metka Fabjan

RAZPISI

Stanovanjska skupnost Ribnica

razpisuje

mesto POSLOVODKINJE

Krpalnice in šivalnice v Ribnici.

Pogoj: mojstrski izpit in najmanj 5 let samostojne prakse v šiviljski stroki. Osebni prejemki po dogovoru. Pismene in ustmene prošnje sprejema tajništvo vsak dan do vključno 10. avgusta 1960.

STANOVANJSKA SKUPNOST RIBNICA

●

Trgovsko podjetje na debelo in drobno

»TRGOPROMET« KOČEVJE

razpisuje

delovno mesto POSLOVODJE

v trgovini »Rog« Koprivnik.

Pogoji za sprejem so: najmanj kvalificiran delavec v trgovini z 2-letno prakso. Prijave vložite pri upravi podjetja.

»TRGOPROMET« KOČEVJE

●

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju Elektro Kočevje

razpisuje

delovno mesto POMOŽNEGA KNJIGOVODJE

Pogoji: dovršena srednja ekonomska šola ali dovršeni 4. razred gimnazije (osemletke).

Plača po tarifnem pravilniku. V prošnji naj se navede kratek življenjepis in dosedanje zaposlitve.

RADIO LJUBLJANA in KOČEVSKA

Ko sem te dni čital v Novicah o radijskih oddajah iz Kočevja in Kočevske, sem se spomnil še dveh oddaj Radia Ljubljane, ki smo jih »spustili« v eter pred vojno. Na kočevskoreškem predelu je v okviru takratnega Ciril-Metodovega društva v letih 1937 do 1941 deloval tudi že dobro vpet pevski zbor, ki je nastopal na domačih prireditvah. 1940. se je podal tudi v Ljubljano, kjer je pred mikrofonom RL zapel vrsto narodnih in umetnih pesmi, med katerimi je zlasti uspela himna kočevskih Slovencev »Mi smo Slovenci s Kočevske doma.« Z njo smo odgovorili kulturbundarjem-Kočevarjem na njihovo pesem VON KULPA BIS ZUM KULPASTRAND, ki so jo tako vneto prepevali po Kočevskem in tudi po radiu v Nemčiji. Tako je nastop malega slovenskega pevskega zbora preko RL pokazal, da je borba Kočevskih Slovencev odločna in pravična.

Druga oddaja o Kočevski je tudi bila v tem obdobju. Tedaj sem v sestavku KOSTEL IN KOSTELCI pokazal naši javnosti skriti predel naše Kočevske ob Kolpi z njenimi posebnostmi ter zanimivostmi, ki so bile do takrat malo znane. Kočevarji so ga imeli za nemškega in zani delali propagando tudi v tujini. Ko sem prinesel svoj sestavek v ljubljanski Radio, so me pogledali in spraševali kje je ta kraj. Zamenjevali so ga s Kašteli pri Splitu! Tudi nepravilen naglas pri objavi radijskega programa in pri čitanju teksta, je pokazoval nepoznavanje tega dela Kočevske. No, s tem pa smo odkrili ravno preko RL Slovencem te kraje, po katerih je stegoval svoje prste tujec...

Prepričani pa smo, da bosta Radio Ljubljana in televizija kmalu usmerila v ta konček Slovenije svoje kamere in mikrofone in pokazala svetu, da je naša Kočevska vredna te pozornosti!

M. Tratar

ZLOČINCI

8 posebne vrste

V poskuse, ki jih je vodil sam Rascher od oktobra 1942 do maja 1943, so bili vključeni tudi nekateri, ki naj bi pokazali, kako vrniti toploto zmrznjenim osebam s pomočjo »živalske toplote«. Izvajanje teh poskusov se ujema s Himmlerjevo osebno željo, ki jo je napisal 24. oktobra Rascherju: »Močno me zanimajo poskusi z živalsko toploto. Osebno sem prepričan, da lahko dajo ti poskusi najboljše in najprikladnejše rezultate, toda lahko se motim.« — V istem pismu Himmler znova hrabri Rascherja pri teh poskusih: »Za izdajalce svoje domovine štejem tiste ljudi, ki še danes zavračajo take poskuse z ljudmi in bi raje videli, da bi nemški vojaki umirali zaradi mraza. Ne bom okleval in bom imena teh oseb poslal odgovornim funkcionarjem.«

Za te poskuse gretja z živalsko toploto so bile poslane v Dachau 4 žene iz taborišča v Rawensbrücku. Potem ko so prišle te štiri žene v Dachau, je dr. Rascher ugotovil, da ga vznemirjajo in je 5. novembra poslal »Protestno poročilo v koncentracijsko taborišče za prostitutke«:

»Dobil sem 4 žene iz zimskega koncentracijskega taborišča v Rawensbrücku zato, da bi proučil ogrevanje zmrznjenih oseb z živalsko toploto, kot je to naročil državni voditelj SS.

Ena od poslanih žena je imela nedvomne lastnosti nordijske rase: svetle lase, modre oči, ustrezno obliko glave in telesa, stara 23 let in 9 mesecev. Vprašal sem dekle, zakaj se je prostovoljno javila med prostitutke. Odgovorila mi je: ‚Da pridem iz koncentracijskega taborišča. Vsem tistim, ki pristanejo, da so prostitutke pol leta, je obljubljeno, da bodo po vrnitvi izpuščene iz koncentracijskega taborišča.‘

Ko sem pripomnil, da je gnusno biti prostitutka-prostovoljec, mi je odgovorila: ‚Bolje pol leta v javni hiši, kot pol leta v koncentracijskem taborišču.‘ Potem mi je naštela vrsto zelo čudnih življenjskih pogojev v taborišču Rawensbrück. Te pogoje so potrdile v veliki meri tudi ostale tri prostitutke in žena spremljevalka, ki je prišla z njimi iz Rawensbrücka.

Moja rasna zavest se upira, ko pomislim, da moram izročiti v taborišču ljudem nižje rase dekle, ki je po zunanjosti čista nordijka in ki bi jo lahko pripeljali na pravo pot, če bi jo koristno uporabili.

Zaradi tega nočem uporabiti to dekle v mojih poskusih in sem poslal ustrezno poročilo komandantu taborišča ter adjutantu voditelja SS.

Dr. S. Rascher.«

Rezultati tega načina ogrevanja so zbrani v tajnem poročilu, ki ga je Rascher poslal Himmlerju.

POSKUSI OGREVANJA ZMRZNJENIH OSEB S POMOČJO ŽIVALSKE TOPLOTE

A. PROBLEM

Namen teh poskusov je bil, ugotoviti, če se da zmrznjene osebe z živalsko toploto, pravi, s toploto človeškega telesa, ogreti prav tako kot s fizikalnimi sredstvi in medikamenti.

B. POSKUSNE OSEBE

Poskusne osebe so bile zmrznjene na običajen način — oblečene in gole — v mrzli vodi pri raznih temperaturah (4—9° C). Toploto teles poskusnih oseb so merili rectalno in termoelektrično. Čas zmrzovanja se je menjal soglasno z občo kondicijo poskusne osebe in temperaturo vode. Osebe so jemali iz vode pri rectalni temperaturi 31° C. Poskusne osebe so bile pri tej temperaturi nezavestne.

V osmih primerih so bile položene poskusne osebe na široko postelj med dve goli ženi. Ženam je bilo naročeno, naj se stisnejo ob zmrznjeno osebo kolikor se najbolj da. Potem so vse tri pokrili z odejami. Toplota ni bila povečana, ne s pomočjo električne luči, pa tudi ne z medikamenti.

C. REZULTATI

1. Pomembno je zapisati, da je pri meritvi temperature pri poskusnih osebah — ta v raznih stopnjah pri spanju stalno pada — padla temperatura na 0,3° C; z drugimi besedami, to je največji padec temperature. Zapisano je, da se zavest vrača prej pri nižji temperaturi kot pri drugih načinih ogrevanja. Ko se poskusnim osebam povrne zavest, jo le-te več ne izgubijo, hitro spoznajo položaj, v katerem se nahajajo, in se krepko pritisnejo ob gola ženska telesa. Temperatura nato raste s podobno hitrostjo kot pri poskusnih osebah, ogrevanih z odejami. Razlika se je pokazala pri štirih osebah, ki so opravile seksualno občevanje pri telesni temperaturi 31° C. Telesna toplota pa se je pri teh osebah pri koitusu zelo hitro dvignila, tako hitro kot pri tistih, ki se kopljejo v vroči vodi.

2. Drugi poskus se nanaša na ogrevanje zmrznjene osebe s pomočjo ene žene. Tokrat je ogrevanje vsekakor hitreje kot pri dveh ženah. To pripisujem dejstvu, da se pri ogrevanju z eno ženo da izogniti osebnim motnjam, žena pa se lahko bolje stisne k zmrznjeni osebi. Tudi tukaj se vrača zavest karakteristično hitro. Samo enkrat je nastopila ponovna nezavest in je bila zabeležena le majhna stopnja ogrevanja. Ta oseba je umrla; pri seciranju so bili ugotovljeni simptomi možganske hemoraže.

D. SKLEP

Pri poskusih z ogrevanjem zmrznjenih oseb je bilo ugotovljeno, da gre ogrevanje z živalsko toploto zelo počasi. Le pri tistih poskusnih osebah, pri katerih dovoljuje telesno stanje seksualno občevanje, se veča telesna toplota zelo hitro, prav tako pa se nenavadno hitro vrača popolna telesna sposobnost. Ker izpostavljanje telesa nizki temperaturi preko določenega časa ustvarja nevarnost za splošno oslabljenost, je treba najti kar se da hitro metodo, s katero bo moč obvladati nizko temperaturo. Poskusi so pokazali, da je ta metoda v uporabi močne toplote in vroče kopeli.

Ogrevanje hudo zmrznjenih oseb s pomočjo živalske ali človeške toplote se da priporočiti le v primeru, ko ni pri roki drugih načinov ogrevanja, ali pa v primeru, ko so osebe tako občutljive, da ne prenesejo velike vročine.

Pri teh primerih sem se spomnil zmrznjenega otroka, ki ga bolje ogreva materino telo kot para iz steklenice z vročo vodo.

Dachau, 12. II. 1943.

Dr. S. Rascher, kapetan SS